

FLORIN BICAN
ANIMALE DE NEIMAGINAT

Poate că știți povestea celor doi vizitatori ai unei grădini zoologice care au văzut o girafă pentru prima dată în viața lor – și după ce au studiat-o îndelung, pe toate părțile, au ajuns la următoarea concluzie: „Animalul ăsta nici nu există!” Cei mai mulți dintre noi ar avea poate aceeași reacție dacă s-ar întâlni cu animalele descrise de Caspar Henderson în a sa *Carte a animalelor de neimaginat*, subintitulată *Un bestiar al secolului 21*. De la axolot la xenoglaux, veți găsi acolo animale reale, la care, dac-ar fi să dăm nas în nas cu ele, am avea exact reacția celor doi în fața girafei...

Înainte de a-l vedea pentru prima oară, măcar în poze sau la televizor, niciun animal nu există. Iar după ce luăm cunoștință de existența lui, devine destul de repede banal și nesurprinzător. De aceea, imaginația noastră continuă să caute animale noi și nemaivăzute și tânjește după ele, pentru a le include în bestiare mai mult sau mai puțin oficiale.

În bestiarele medievale, care țineau loc și de *National Geographic*, și de Discovery Channel, ursul, mistrețul, cerbul, leul și elefantul figurează cot la cot cu dragonul, vasiliscul, unicornul, grifonul și phoenixul, într-o deplină egalitate a ființei. Și așa-i și corect – pentru că așa-zisele animale „imaginare” nu sunt decât colaje ingenioase, compuse din fragmente de animale care există bine-mersi. Ce-i drept, în aceste „colaje” întregul este mai mare decât suma părților componente...

Între imaginație și realitate se desfășoară, în ambele sensuri, o contrabandă susținută. Fabulosul Wolpertinger, despre care se spune că băntuie Alpii Bavarezi, are cap de iepure (cu cioc de rață și coarne de cerb), trup de veveriță, aripi (și uneori picioare) de fazan, ba câteodată și colți de carnivor. Deși nimeni nu se poate lăuda că l-ar fi întâlnit în pădure, versiunea lui *impăiată* e foarte frecventă – la loc de cinste – în cărciumile bavareze sau în magazinele de suvenir. Rude de-ale lui – mai îndepărtate sau mai apropiate – au fost semnalate și în America, Australia, Scandinavia.

Cel mai fertil generator de animale imaginare pare a rămâne literatura. Mitologia și basmele au furnizat din start o colecție fascinantă de astfel de creaturi și, până în ziua de azi, autorii continuă jocul „de-a animale care nu există”, lărgind granițele imaginației cititorilor cu fiecare nouă descoperire a lor. Dacă ar exista un instrument cu care să ne putem măsura imaginația ca pe tensiune, am vedea că aceasta înregistrează valori mult mai mari după citirea unei cărți în care apar *muulte* animale imaginare. *Harry Potter*, de pildă... În *Cartea ființelor imaginare*, Jorge Luis Borges face un inventar cuprinzător al plâsmuirilor zoomorfe din bestiare și literatură.

Însă niciun astfel de inventar nu poate fi complet – autorii par să inventeze animale imaginare mai rapid decât pot fi ele catalogate. Sunt sigur că experții în astfel de cataloage nici nu au auzit

de creaturi ca *globelii, siheia, ucla, sîvirul, ertogul, firminul, safra, tarpanii, atta, mavrul* – inventate de poetul Florin Mugur în al său *Bestiar naiv*. Este una dintre colecțiile mele favorite de zoologie imaginară.

O altă astfel de colecție este cartea lui Lewis Carroll *Peripețiile Alisei în Țara Oglinzii*. De la elefanții care zboară din floare-n floare, culegând nectarul cu trompa, până la insectele din oglindă – Musca-Țac-din-Cozonac, Molia-Molâie-din-Cremă-de-Lămâie, Musca-de-Cal-Balansoar (traducere de Frida Papadache) –, Lewis Carroll ne expandează fără milă imaginația. Asta după ce i-a dat o lovitură inițială cu poemul *Palavrozauriada*, în care nu doar flora și fauna, ci și vocabularul sunt imaginare. Ia uitați aici:

PALAVROZURIADA

Pe la precin, când slungi mursuci
Prăsneau sforând în diribau,
Parașpagali fibrau pleoștuci,
Râtverzi dromazi scrânceau.

— Palavrozaurul! Păzea,
Fecior, de foarfefâlcî, de gheară,
De galopasărea Prea-Prea,
Furbomba Cleștifiară!

Cu scriptosabia-narmat,
L-a așteptat pe baroxan
La rarborele Ratatat,
Țesând în cap un plan.

Pe când vremedita solemn,
Palavrozaur-Ochi-de-Foc,
Răgâfăind prin frunzolemn,
Venea, bolboc, bolboc!

Un, doi! Un, doi! În ritm vioi
Făcea scriptotâișul: Harș!
L-a lichidat, capul i-a luat,
Glorevenita-n marș.

— Palavrozauru-i K.O.?
Te pup, feradios fecior!
Glorsantă zi! A-hei! A-ho!
Grohohotea de zor.

Pe la precin, când slungi mursuci
Prăsneau sforând în diribau,
Parașpagali fibrau pleoștuci,
Râtverzi dromazi scrânceau.

(Traducere de Florin Bican)

Ați identificat animalele imaginare din această poezie? Dar plantele? Încercați! Ar putea fi un prim pas în a vă transforma din colecționari de animale imaginare în inventatori de astfel de ființe. Succes!

Florin Bican este scriitor și traducător

Ilustrație de Ana Barabaș

„ORICE ANIMAL SAU OBIECT POATE DEVENI PERSONAJ”

– un interviu cu scriitoarea Lavinia Braniște –

De ce ai ales ca personaj principal pentru cărțile tale un purceluș? Și de ce îl cheamă Rostogol?

Bunicul meu creștea porcei mici și îmi plăcea să mă joc cu ei prin curte. Îmi amintesc că le plăcea mult să-i scarpini pe burtă, se puneau imediat cu copitutele în sus și te invitau să pui mâna pe ei. I-am asociat dintotdeauna cu căteii. Și numele Rostogol tot de la un câțel l-am luat. Am cunoscut pe cineva din Delta care avea un câțel mic, alb și cu părul mare, pe care-l chema Rostogol.

Crezi că și animalele mai oropsite sau mai bătute de soarta precum porcii pot deveni eroi într-o carte sau într-un film?

Sigur că da, orice animal sau obiect poate deveni personaj. Dar pentru asta trebuie ca cititorul să se lase purtat de poveste și să creadă – în timp ce citește – că ce e scris acolo e posibil în universul cărții.

Care sunt calitățile și defectele lui Rostogol? Ce îl face un personaj?

Rostogol a fost foarte pasiv în primele două cărți. El nu a vorbit deloc. Abia acum, în *Rostogol și vulcanii noroioși*, a început să scrie poezii și să le recite. În primele două, totul se întâmplă pe lângă el, el este în centru, dar nu el e personajul principal. Așadar, începem să-l descoperim (il descoperim cu toții – întâi eu, apoi cititorii) abia acum. E un purcel muncitor și supus, care-și dorește și el, ca toată lumea, să aibă prieteni și să fie iubit.

Care este animalul tău favorit din lumea reală?

Aș zice că delfinii sunt favoriții. Îmi plac mult viețuitoarele marine și mediul acvatic în general. Iar delfinii îmi plac atât de mult pentru că sunt inteligenți și se joacă.

Care este animalul tău imaginar favorit?

Când eram mică eram fascinată de Tragempinge, antilopa pe care o salvase Doctorul Aumădoare.

Lavinia Braniște și ilustratorul Andrei Măceșanu

Cărțile tale reprezintă de fapt o fabulă modernă? Asta a fost intenția ta?

Nu, nicidecum. Intenția mea a fost să spun o poveste amuzantă cu animale. Dar pentru că modelele pentru aceste animale au fost de fapt oameni, cu toate neazurile și bucuriile lor, cu toate greutățile și recompensele vieții de azi, a ieșit fără să vreau ceva ce poate fi văzut la un moment dat și ca o fabulă modernă.

Tu scrii și pentru cititori adulți. Când te simți mai în largul tău – atunci când scrii pentru copii sau pentru adulți?

Când scriu pentru copii. Mă simt mai liberă și e mult mai amuzant și pentru mine, văd personajele în minte și râd alături de ele.

Ce părere au copiii cititori cu care te-ai întâlnit despre Rostogol?

Mi-au dat de înțeles că le place, deși mi-au pus întrebări incuetoare despre vârsta lui Rostogol de la o carte la alta sau despre lucruri care nu aveau prea multă logică în poveste (cum ar fi dorința lui Socott de a-l da vulpiței să-l mănânce). Cel mai amuzant moment a fost într-o întâlnire cu copiii la Iași, când un băiețel foarte mic, care știa pesemne că scriitorii n-o duc prea bine, m-a întrebat îngrijorat dacă am o viață grea. A trebuit să-l liniștesc și să-i spun că sunt bine, mulțumesc.

A consemnat Adina Popescu